

Türkiye’de Akademisyen Yetiştirilmiyor

Prof. Dr. Nazife GÜNGÖR

Üsküdar Üniversitesi, İletişim Fakültesi

Üniversitelerde görevli araştırma görevlilerinin sorunlarıyla ilgili olarak **Eğitim Sen** tarafından yapılan araştırmanın bulguları hayli düşündürücü. Araştırma görevlileri sorunlarını anlatmışlar. Durum gerçekten trajik ve de çeşitli yönleriyle ele alınması gerekmekte.

Öncelikle belirtmek gerekir ki akademisyen olmak büyük özveri ister. Düşünsel meşguliyet diğerlerine benzemez. Günün belli saatleri arasına sıkıştırılan mesai ile sınırlı tutulacak bir uğraş alanı değil kesinlikle. İşiniz akademisyenlikse yaşamın hangi kesitine dokunursanız dokunun aklınız işinizdedir. Akademisyenlik, özü gereği bir meslek, bir iş olmaktan çok bir yaşam biçimi, bir kültürdür. Bir yaşam biçiminin, bir kültürün yerleşiklik kazanması için de süreklilik, paylaşım ve uyum gerekir.

Ama öncelikle sevmek gerek, coşku duymak, adanmak. Çünkü bütün bir topluma, insanlığa adanmaktır aynı zamanda. Daha iyi bir dünya için çalışmak, daha kaliteli bir insanca yaşam için kafa yormaktır. Sevmeden olmaz o nedenle de.

Akademisyenlik idealist olmayı gerektirir. Yaşamın her kesitinde, her ortamda düşünsel üretimin süreklilik içinde devam edeceğini bilerek akademisyen olmaya karar vermeli insan. Bu, gerçekten zor bir karardır, bir tür teslimiyettir aslında. Mesleki bir seçim değil, bir yaşam biçimi seçimidir.

Üniversitelerde yaşanmakta olan sorunların temelinde yatan da aslında hepsinden önce akademisyenliğin bu temel nosyonundan yoksunluğudur. İşsizlik sorunu, gelecek kaygısı vb. nedenlerin insanların meslek seçimlerinde öncelikli belirleyici olması bir meslekten çok daha fazla şey olan akademisyenliğin de yalnızca bir mesleki uğraş olarak alınmasına yol açmış bulunuyor. İşte asıl sorun tam da bu noktada başlıyor.

Araştırma görevlilerinin çoğu doğru hedef seçimi kaygısı taşımaksızın üniversite ortamında görev yapmak zorunda kalıyorlar. En vahimi ise araştırma görevlilerini akademik yaşama hazırlamakla da sorumlu öğretim üyelerinin çoğu için de akademisyenliğin sıradan bir meslek olarak yapılıyor olmasıdır. Akademik nosyondan yoksun akademisyenlerle üniversitelerde akademisyenliğin bir kültür, bir yaşam biçimi olarak yerleştirilmesi ise çok olanaklı görünmüyor.

Batı üniversiteleriyle aramızdaki temel fark da bu aslında. Akademisyenlik gelişmiş Batılı üniversitelerde bir yaşam biçimi ve kültür olarak yerleşiklik kazanmış bulunuyor. Üniversite yerleşkeleri akademisyenler için birer yaşam alanı. Akademisyenler bu yaşam alanında öğrencilere yalnızca öğreticilik yapmıyorlar, aynı zamanda onları eğitiyorlar da. Dolayısıyla da üniversite öğrencisi de üniversite eğitimi sürecinde yalnızca belli bir mesleki beceri elde etmekle kalmıyor, orada aynı zamanda belli bir kültürel nosyonla donanan, kişilik olarak gelişip olgunlaşan,

kendi özgür iradesine sahip birey olarak da yetişiyor. Bizim üniversitelerimizde eksik olan ise tam da bu anlayış.

Dolayısıyla da akademik yaşama başlangıç yapmak üzere üniversitelerde görev yapan araştırma görevlileri onları yetiştirmekle sorumlu öğretim elemanları tarafından her tür özel veya kurumsal yardımcı hizmette kullanılıyorlarsa, bunun temel nedeni akademik yaşama ilişkin temel anlayışın üniversitelerimizde henüz tam anlamıyla içselleştirilmemiş olmasından kaynaklanıyor. Öğretim elemanı ve araştırma görevlisi arasında bir tür usta-çırak ilişkisi olmalı. Ama bu ilişki düşünsel üretim ve aktarım biçiminde geliştirilmelidir. Üniversite olmanın, okullaşmanın da gerektirdiği şey budur zaten. Batılı üniversitelerde belli düşünsel gelenekler etrafında oluşmuş okullar, başka bir adla ekoller var. Bizler, Türkiye'nin akademisyenleri olarak yazıp çizdiğimiz her şeyde Batılı okullardan beslenmek

zorunda kalıyoruz. Köklü üniversitelerimizde bile bir akademik okullaşmadan söz edilemiyor ne yazık ki. Art arda üniversite açmak da çözüm değil. Diplomalı insan sayımızın artması istatistiksel açıdan gelişme göstergesi olarak kabul edilebilir. Ancak üniversiter anlamda bir gelişme, akademik yaşamın kurumsallaşması ve yerleşiklik kazanması, akademik kültürün oluşması açısından bunlar yeterli değil. Üniversitelere akademisyen almak gerekir, yardımcı hizmetlerde çalıştırılacak elemanlar değil. Alınan genç akademisyenlerin de yetiştirilmesi için sorumluluk yüklenmek gerekir, onlara akademisyenlikle bağdaşmayan sorumluluklar yüklemek değil. Başka türlü olmaz. Toplumsal gelişmede önemli yol almış ülkeler nitelikli bilgi üretimi yapabilen, düşünür yetiştirebilmiş ülkelerdir. Bizim de bir an önce istatistiklerin parlıtlı cazibesinden kurtulup üniversite eğitimimizi nitelikli hale getirmenin uygun stratejilerini belirlememiz gerekir.